

Sluiting Penitentiair Schoolcentrum Hoogstraten: kennis van zaken is overbodig

Nieuws maandag 3 juni 2024

De datum 16 april 2024 zal nog zeer lang nazinderen bij veel personeelsleden van de gevangenissen en niet in het minst deze van de gevangenis van Hoogstraten. Daar kreeg het personeel die dag het nieuws dat deze gevangenis zal sluiten halverwege 2026. Niemand zag dit aankomen, vakbonden niet, directie niet, burgemeester niet, laat staan het personeel, dat hier met hart en ziel werkt. De reden voor de sluiting is eenvoudigweg dat de regering het teveel vindt kosten om het kasteel te renoveren.

De gevangenis van Hoogstraten is echter uniek. Ze is opgetrokken in en rond een oud kasteel met boerderij en gronden. Op deze locatie worden gedetineerden klaargestoomd om hun weg naar de maatschappij terug te vinden. Dit doen ze door opleidingen te volgen en werkervaring op te doen, op hoog niveau.

In de gevangenis van Hoogstraten werd de voorbije 18 jaar ongeveer 13 miljoen euro geïnvesteerd in de volledige renovatie van de werkplaatsen (inclusief machinepark) en in een uniek project voor vrouwelijke gedetineerden die er in een 'open regime' leven. Deze recente investeringen zullen met de sluiting verloren gaan. Hoogstraten herbergt eveneens een bakkerij. Deze is niet enkel van belang om gedetineerden een beroep aan te leren, maar voorziet zo goed als elke Vlaamse gevangenis van brood. Daarbij had het kabinet niet stilgestaan. Wie zal er voor het brood zorgen na de sluiting en vooral, welk kostenplaatje zal dit hebben?

De vakbonden en het personeel klagen al decennialang aan dat er meer investeringen nodig zijn in de infrastructuur, maar dit werd steeds afgewimpeld... omdat dit geld kost. De beslissing tot sluiting van de ministerraad op 25 maart 2024 kwam hoe dan ook als een donderslag bij heldere hemel. De reden die aangehaald wordt om te sluiten, is dat men 130 miljoen euro een te hoge renovatiekost vindt. Bovendien zegt men dat de sluiting van Hoogstraten gepaard zal gaan met de opening van de nieuwe gevangenis van Antwerpen en dat omwille van de sluiting de oude gevangenis van Antwerpen langer zal moeten openblijven. In de gevangenis van Ruiselede zou men dan weer extra capaciteit brengen bovenop een reeds geplande uitbreiding.

Bewuste strategie minister

De minister heeft nadat de beslissing genomen was op 25 maart 2024 nog een paar keer overlegd met de vakbonden. Tijdens deze overlegmomenten werd er bewust gezwegen over een nakende sluiting van Hoogstraten (en het langer openblijven van de aftandse gevangenis in Antwerpen). Bewust, want tijdens de overlegmomenten stonden de overbevolking en de infrastructurele maatregelen (masterplan 3bis) wel degelijk op de agenda.

Daarbij komt dat voor het sociaal overleg in Hoogstraten op 16 april 2024 tegen de gewoonte in het syndicaal statuut niet gerespecteerd werd en enkel de lokale afgevaardigden uitgenodigd waren. Daaraan tillen we bijzonder zwaar. Tijdens dit lokale overleg kreeg het personeel te horen dat tot de sluiting een maand eerder

beslist was. Op de vraag wat er met het personeel zou gebeuren, antwoordde de regionale directeur dat "Antwerpen toch niet zo ver is".

Op zaterdag 20 april kwam de minister vervolgens zelf naar Hoogstraten, maar hij had zich er niet aan verwacht daar de ACOD op z'n pad te vinden, gehuld in rode strijdvest en met een rode vlag. De komst van de minister was slechts een paar uur vooraf bekendgemaakt. Dat kon ons niet beletten hem te confronteren met de impact van zijn beslissing op het personeel, dat we eerst een hart onder de riem hadden gestoken. Uiteraard grepen we de kans om ook de media te woord te staan en de minister bij aankomst het vuur even aan de schenen te leggen.

Onze lokale afgevaardigde Tom Bilcke kreeg zo de kans uitvoerig uitleg te verschaffen. Hij zette het specifieke karakter van de inrichting in de verf en legde zwaar de klemtoon op haar maatschappelijk belang. We moeten niet vertellen dat het ongenoegen van het personeel ook aan bod kwam.

De minister kreeg een rondleiding in de gevangenis en sprak het personeel toe. Sommige medewerkers waren speciaal gekomen omdat ze het verhaal achter dit doemscenario wilden horen. Er was veel onbegrip en veel personeelsleden waren terecht enorm aangedaan.

We kregen ook de kans met de burgemeester van Hoogstraten van gedachten te wisselen. Frappant was dat ook hij niet op de hoogte was gebracht van deze beslissing, terwijl hij toch tot dezelfde politieke partij behoort als de minister.

Zonder kennis van zaken

Het is dus overduidelijk dat de beslissing puur genomen werd op het kabinet Justitie, zonder enige kennis van het terrein. Men stond ervan versteld hoe mooi het daar is. Men stond ervan versteld hoeveel werk en moeite er in de re-integratie van de gedetineerden gestoken wordt. De kabinetslui en de burgemeester hebben zelfs een brood mee naar huis gekregen. Kortom, men was amper op de hoogte van wat men nu juist zou sluiten.

Men maakte zich vooraf sterk dat men dit werk in andere inrichtingen ook zou kunnen verderzetten, maar dit is niet zo simpel als het lijkt en plots wou men toch bekijken hoe men de werking kan behouden zonder het kasteel te renoveren...

Bij de beslissing om Hoogstraten te sluiten hoort ook dat de oude gevangenis van Antwerpen langer moet openblijven. Dit kwam bij de burgemeester op 'het schoon verdiep' binnen als een donderslag bij heldere hemel. Contacten meldden ons dat de telefoons daar roodgloeiend stonden van projectontwikkelaars die geïnvesteerd hebben in de gebouwen en gronden in en rond de gevangenis, omdat er een groot project ontwikkeld zou worden in de toekomst. Dit wordt nu opgeschoven en de betrokkenen zijn ook niet blij met deze beslissing natuurlijk.

In de gevangenis van Ruiselede kwam dit nieuws net zo goed als een donderslag bij heldere hemel, net omdat er al een uitbreiding gepland staat die nog moet uitgevoerd worden. Daar komt dan nog eens een extra uitbreiding bij. Vooral personeelstekorten en inhumane toestanden die hiervan het gevolg kunnen leidt tot ongerustheid.

Weer een sterk staaltje van hoe men tegenwoordig mensen en medewerkers behandelt.

Omdat de gevangenen op dat moment nog in actie waren, werd onmiddellijk beslist een piket aan deze inrichting te organiseren op 30 april. Er was veel volk aanwezig en ook de media waren van de partij toen we de gevangenis van Hoogstraten symbolisch ten grave droegen.

Jef Tax, Robby De Kaey